

קובץ
הערות וביאורים

בלקו"ש, בנגלה ובחסידות

שמות
גליון טז (שיח)

יוצא לאור ע"י

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אחלי תורה

417 טראץ עוועניו • ברוקלין, ניו יארק

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ושש לבריאה

ת ו כ ו ה ע נ י נ י ם

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

לפירש"י וישב דרש"י הו"ל להעתיק בהד"ה (גם) התיבות -
וירא אדוניו כי ה' אתו
ד הגירסא במקלו ובתרמיקו - ולא ובמעותיו
ד ההתאחדות דמשה עם התורה
כא יששכר וזבולון (לענין לימוד התורה)
כא

ש י ח ו ת

יעקב אבינו לא מת אם הוא רק בנפש או גם בגוף
ה ב' או ג' שיטות בנוגע ל(מיתת) חנוך
ה מיתה בצדיקים (בדוד)
ו תורה לא בשמים היא (בנוגע לשאלת אדה"ז)
ז בענין דלע"ל תהי' תפלת שמו"ע בקול רם
ח מאך דא ארץ ישראל הבירור (שבזה) הוא דדוקא בה"חוצה"
באופן בירור הניצוצות דלע"ל אם הוא כמו אבוקה או -
ט שהרע יהפך לטוב
ט יעקב אבינו לא מת שהסיר זוהמת הנפש
ט אם מיתה הוא ענין המוכרח מצ"ע גם בלא חטא עה"ד

ח ס י ד ו ת

המשל דאורות דאצ"ל (הנמשכים בעשיית מצווה) הם כמונח -
ז בקופסא דווקא בשם אדמו"ר מתר"ש
י ה' בתו"מ מלך משובח ומפואר עדי עד כו'
י החיבור דלד' עם אישי זה הקב"ה הוא ע"י מצוות או -
יא ע"י התורה
יא אישי אש שלי אש שלמטה ואש שלמעלה אי קאי על ראובן או -
יא על לוי
יא לש"י ב"ש"ב פוחת והולך אי"ז שחולקין על הענין -
יב דמעלין בקודש

נ ג ל ה

הטעם לשנויים בל' רש"י מפ' מקץ לפ' וישב יד

בכתובות ל"ח ע"ב אין העדים חותמין על השטר כו' אא"כ -
טו נעשה בגדול אם נחשב למיגו במקום חזקה

ר מ ב " ס

טו אם הרמב"ם כתב לכתחילה פ"ג הלכות או יותר

ש ו נ ו ת

טז בנוגע לכ"ד טבת וסגודתו
טז הערות באג"ק לאדמו"ר מוהרי"צ
יח רשימת מאמרי אדה"צ שנאמרו לפני הסתלקותו

ה י ו ס י ו ס

יט הערות ללוח היום יום

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

א. בלקו"ש וישב תשמ"ו ס"ו איתא: "עפ"י האמור יש ליישב נאך א חמ"י אין פרש"י בהמשך הכתובים הנ"כ" - בפסוק "וירא אדוניו (פוטיפר) כי ה' אתו וכל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו" (לט,ג) ורש"י מפרש: "כי ה' אתו - שם שמים שגור בפיו",

דלמה מוציא רש"י את המילים "ה' אתו" מפשוטו - שהקב"ה אתו, ומפרש "שם שמים שגור בפיו" ובפשטות לא ה' צריך (לפי"ז) לפרש כאן כלום,

ויתירה מזו, בפסוק שלפניו "ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח", רש"י לא מפרש מאומה, כלומר שלומד את הדברים כפשוטן (וכא "שם שמים שגור בפיו") - ועד"ז בפסוק שאח"כ (שם כג) "אין שר בית הסהר רואה את כל מאומה בידו באשר ה' אתו גו"י" שרש"י מפרש "באשר ה' אתו - בשביל שה' אתו" - א"כ מנין לרש"י בנדו"ד שפירושו "שם שמים שגור בפיו"?

ומתרץ, שכאן כתוב "וירא אדוניו כי ה' אתו" ונשאלת השאלה, נביח שפוטיפר ראה הצלחתו העל.טבעית של יוסף, אבל מנין ידע פוטיפר ליחס את ההצלחה להקב"ה, בו בזמן שהוא (כמו כל המצריים) ה' עובד ע"ז ולא ידע ממציואות ה'!?

ועל כן מפרש רש"י "שם שמים שגור בפיו", שכן ידע פוטיפר ליחס את הצלחתו להקב"ה, עכתו"ד ע"ש,

ולכאור' לפי"ז צריך להבין שרש"י בד"ה הו"ל להעתיק (גם) את המילים "וירא אדוניו כי ה' אתו", שהרי כל ההוכחה הוא מהמילים "וירא אדוניו" - ודפועל רש"י אינו מעתיק בד"ה כי אם את המילים "כי ה' אתו" ? וצ"ע,

הרב ישכר דוד קלויזנר
- נחלת הר חב"ד -

ב. בלקו"ש חכ"א ע' 113 הערה 37 מאריך אודות הגירסא בספור דר"ג ור' יהושע (ר"ה כה,א) שר"י בא במקלו ובמעותיו - שלכאורה צ"ל "בתרמילו" ע"ש ההוכחה לזה, והביא שכן העתיק המהר"ץ חיות דר"ה שם (ועי"ש הגירסא מלאכת שלמה בשם המהר"ק),

ומצאתי בס"ד בס' יערות דבש ח"ב קרוב לסופו (בדרוש שאמר כשנתמנה לדרשן בפראג) - בדפוס שלפני הוא דף קג ריש ע"ג - "במקלו ובתרמילו".

יחיאל יוסף דיימאנט

ש ל ח ו ת

ג. בענין פרש"י שנת' בהתוועדות דש"פ ויחי ש.ז. ש"יעקב אבינו לא מת" הוא ע"ד חנוך,

יש להעיר מלקו"ש ח"ו בהוספות ע' 413, שמביא פרש"י בתענית "שלא מת כלל גם בגוף" ובהערה 2 מוסיף ד"כן מוכח גם מפרש"י עה"ת, שהרי פרש"י עה"ת הוא גם ל"בן חמש (מקרא)", ואין מקום לרמזים וכו',

וממשיך בפנים "ואתי שפיר מה שיוסף נשק לאביו אחר שראה כי "ויגוע גו" - כי באמת לא מת כלל, אלא נשאר בחיים כפשוטם"

ובהערה 3 מכאר דאף שבני יעקב ידעו שלא מת, מ"מ בכו וספרו לפי שע"י "ויגוע גו" נפסק הקשר שבינו לבינם,

[וזהו לא כפי' המהרש"א ועוד שרק בנפש לא מת, אבל בגוף ה' מת],

וכן יש להעיר ממס' סוטה יג, א בזמן קבורת יעקב, שחוששים לקח מקל והרביץ על ראש עשו ויצאו עיניו ונפלו על ברכי יעקב, פתחינהו יעקב לעיניה ואחיך וכו',

* * *

ובנוגע לחנוך יש להעיר ממס' יבמות טז, ב תוס' ד"ה פסוק זה (בענין מיתת חנוך) "ועוד דאגדות חזקות זו על זו דבבראשית רבה י"א איתא דחנוך מת כדמתרגמי' כי לקח אותו, המית יתיה, ובריש מסכת דרך ארץ משמע דנכנס לג"ע בחייו,

עכ"פ מהנ"ל מובן דיש שני שיטות בענין, או דנכנס לג"ע בחייו או מת, אבל הפי' שנת' בהתוועדות הוא פי' שלישי, כעין תיווך בין ב' פירושים אלו,

הרב מיכאל לוזניק

- מילאמי-פלארידא -

עד"ז כתב הת' י.ב.י.

ד. בנוגע לכיאר בפירש"י דש"פ ויחי ש.ז. (הנחה בלה"ק אות ז"ך ואילך) - ונקודת הביאור היתה: שיש ב' אופנים ש עזיבת החיים, א' עזיבת החיים מהגוף סתם שזה מורה על אי שייכות לחטא עץ הדעת, ב' עזיבת החיים הנק' מיתה המורה על שייכות מסוימת לחטא עץ הדעת, ואצל יעקב אבינו היה זה באופן שגויעה בגדר עזיבת החיים מהגוף, ולא באופן של מיתה, ועייש"ב,

ולהעיר מההפטרה דפ' ויחי המדברת על פטירת דוד המלך
[וכידוע השייכות בין ההפטרות לפרשיות] דכתוב בה: "וישכב
דוד עם אבותיו ויקבר בעיר דוד", א"כ הרי"ז מקביל לפטירת
יעקב אבינו שלא כתיב בו מיתה, [ובמיוחד שגבי דוד המלך
אומרים בקידוש לבנה "דוד מלך ישראל חי וקיים" ואומרים זה
זמן רב לאחר פטירתו משום שלא היה שייך אצלו ענין המיתה
כלל],

אך צ"כ בזה - דהנה גבי יעקב וכן גבי דוד מצינו לשון
מיתה ג"כ:

א) גבי יעקב כתיב בריש פ' ויחי: "ויקברו ימי ישראל
למות", גבי דוד כתיב בריש ההפטרה: "ויקברו ימי דוד למות"
ב) וגם צ"ל דהרי"ז אמרו: "צדיקים במיתתם קרויין חיים"
דנזכר בזה ענין המיתה גבי צדיקים?

אך שאכה - זו האחרונה - לא קשה כ"כ משום שמדובר באופן
כללי על כללות הצדיקים,

ובנוגע לשאלה הא' אפשר"ל דהתורה על הרוב תדבר, וע"כ
בענין של קריבה למיתה - ולא מיתה בפועל - עדיין אין ידוע
איך תהי' מיתתו של אותו צדיק, וע"כ גבי יעקב ודוד כתיב
בתחילה קריבה למיתה,

ועד"ז בנוגע לשאלה הב' אפשר"ל דמ"ש צדיקים במיתתם
מדבר על הרוב איך שהעולם מסתכל ומיד לאח"ז כתיב קרויים
חיים,

והנראה מזה שיש ב' דרגות בענין ההסתלקות של צדיקים
א' מה שבמיתתם קרויים חיים, אבל סוף סוף נזכר ענין המיתה,
ב' וישנם צדיקים שאצלם מודגש ביותר שאי"ז שייך כלל
מיתה אלא שזו גזיעה,

אך עדיין צ"ב דאף שהתורה על הרוב תדבר וע"כ כתוב
ענין הקריבה למות, אבל מכיון שהתורה יודעת איך תהי'
ההסתלקות של יעקב ודוד לבסוף, א"כ למה כתוב אצלם "ויקברו
ימי ... למות"? וצ"כ בזה,

הת' שאול משה אליטוב
- תות"ל 770 -

ה. בענין הסיפור שהבעש"ט והמגיד באו לאדה"ז דלכאורה
איך אמרו לו מה לעשות אם תורה לא בשמים היא,
יש להעיר מליקוטי שו"ת חת"ס סי' צח (נדפס לאחר חו"מ)

דמבאר ענין דהתגלות אכיהו הנביא:

"אבל האמת יורה דרכו כי מעולם לא עלה אלי בגופו למעלה מיו"ד טפחים אך נפרדה נשמתו מגופו שם והנשמה עולה ומשמש למעלה בין מלאכי שרת... וביום הבשורה במהרה בלימנו תתלבש נשמתו בגוף הקדוש הכז ואז הוא ככל אדם מחכמי ונביאי ישראל והוא מוסמך מרבו אחי השילוני או ממרע"ה אם הוא פנחס והוא יסמוך את חכמי ישראל ואז יש לו דין ככל בני ישראל וכן בכל פעם שמתגלה ומתראה בעוה"ז מלוכש בגופו הזה אך כשמתגלה בנשמתו כמו ביום המילה אז איננו מחויב במצות, כמתים חפשי כתיב... וכשמתגלה על אופן זה הרי הוא מלאך אעפ"י שנומד תורה ומגלה דין אין לקבוע הלכה עפ"י דבריו דה"ל רק כמו חלום... ואין משגיחין בכת קול אך כשמתגלה בלבוש גופו הרי הוא מגדולי חכמי ישראל ותשכי יתרץ קו' נאיכע' ואילינו תשמעון כי מי כמוהו מורה... ע"ש, איך שמבאר עוד כמה סתירות בענין זה, ע"פ ביאור הנ"ל,

עכ"פ, מוכן דכן יש לבאר סיפור דר' יהודה בס' חסידים, שהי' בא כל שבת לעשות קידוש, די"ל דנתלבש בגוף,

וכן יש לומר, דכן הי' בהתגלות הבעש"ט והמגיד, שהיו בגופים ואז הם ככל בני ישראל, ובשאלה של הפצת החסידות, "אילינו תשמעון כי מי כמוהו מורה וכו'".*

הרב מיכאל לוזניק

- מיאמי-פלארידא -

ו. בהתוועדות ש"פ ויגש (הנחה בלה"ק סע' כ') מביא שם מתו"א סוף פרשתנו "וכמו"כ יובן ענין שמו"ע צלותא בחשאי הוא רק בזה"ז, שהנוק' היא בחי' מקבל ולא משפיע, אבל לעתיד, כשתעלה להיות בבחי' משפיע כמו הדכר בעצמו, אז יהי' שמו"ע בקור רם",

וכאן רואים דבר חידוש שלא שמים לב אודותיו - שלע"ל תהי' תפלת שמו"ע בקור רם!

ויש לעיין ולחפש היכן הוא מקור הדברים לחידוש זה, - כוודאי שדבריו של אדמוה"ז עצמו הם מקור כו', אבל אעפ"כ,

(*) וראה גליון י"ד סי' י"ד אות ב' המערכת

לא מסתבר שזהו חידוש של אדמו"ר הזקן, וכנראה, יש מקור לדבריו גם בספרים שלפנ"ז עכ"ל,

ויש להעיר מהמובא בכף החיים הלכות תפלה סי' ק"א אות ז' וכ"כ האריז"ל בשער הכוונות דרוש א' דחזרת העמידה דל"ח ע"ב, וז"ל: הראשונה היתה בלחש לפי שהיתה עדיין כמטה במקום כה"ל דז"א אשר יש שם פחד ואחיזה לחיצונים והקלי' כמו שמצינו לרשב"י ע"ה בזהר מגזם מאד בענין המשמיע קולו בתפלתו שהקלי' אוחזות בתפלתו יען הוא במקום תחתון אבל עתה בעלותה אל חג"ת דז"א אין שם פחד מן הקלי' ולכן אומרים אותה בקול רם, עכ"ל,

וכ"כ בפע"ח סוף פ"ב דשער העמידה זז"ל: אם תגביה קולך בעמידה בלחש תגרום לאחיזת הקלי' ולכן הזהר מאד שלא תגביה קולך עכ"ל,

המורם מכ"ז שכל ענין תפלה בלחש זה מהפחד של אחיזת החיצונים, משא"כ כע"ל יהי' "את רוח הטומאה אעביר מן הארץ" וכו' שאין פחד מהקלי' וכו' לכן יתפללו אותה בקול רם.

הת' מרדכי פרקש
- תות"ל מאנטריאל -

ז. בשיחת ש"פ ויחי ש.ז, הובא מאמר הצ"צ כחסיד אחד שרצה לעלות לארץ ישראל - "מאד דא ארץ ישראל!"

ונת' דאחד האופנים בבירור בניצוצות היא ע"ד אבוקה גדולה שעומדת במקום אחד ומושכת כל הניצוצות אליה, וכמו שהי' בימי שלמה - "וישב שלמה על כסא הי" ובהניצוצות באו בדרך ממילא, אבל החסרון הוא שהמקום הגשמי בעצם מהותו לא נתברר, ובלשון השיטה: בשעת מ' איז א מדורה גדולה קען מען טאקע בלייבן אין ארץ ישראל און צו צויען צו זיך אלע ניצוצי קדושה פון חוץ לארץ, אבער דעמוכט האט מען נאר די ניצוצי קדושה, משא"כ דער "דא" (פון חוץ לארץ) בלייבט "דא", די איינציקע וועג בכדי אויפטאן אז "דא" זאל ווערן אויס "דא"... איז צו ארויסגיין בפועל אין דעם "דא"... און מאכן פון דעם "דא" "ארץ ישראל".

ולהעיר עד"ז מהמשך תער"ב ח"ב ע' תשסט בנוגע יניקת החיצונים: בימי שלמה... נתבטלו ממילא כו' ומכל מקום גם בימי שלמה לא נתהפכו לגמרי בעצם מהותם וכמו אז אהפור אל כל העמים שפה ברורה כו' שזה יהי' לעתיד שיתהפכו בעצם מהותם לגמרי כו', וי"ל דבימי שלמה הי' הכל רק העלאת הנצוצות דקדושה כו', ומפני ריבוי האור והגילוי נכללו

הנצוצות בדרך ממילא וכמו האבוקה שמושכת הנצוצות אלי' כו', אבל ענין אז אהפוך אל העמים כו' הוא שהרע יהפך לטוב... והוא על ידי שיהי' הגילוי בבחינת מלכות שבמלכות בחינה היותר אחרונה שבמלכות כו'.

אבל להעיר מהמבואר בהמשך פדה בשלום חרנ"ט ותש"ד (ע' קסב, ע' 106) שגם לע"ל במלך המשיח יהי' הביטוי בדרך ממילא כמו בשלמה המלך, ויש לחלק ואכ"מ.

* * *

בהתוועדות הנ"ל נת' מ"ש רש"י עה"פ (נוחי מט, לג), "ויגוע ויאסף אל עמיו" - ומיתה לא נאמרה בו ואמרו רז"ל יעקב אבינו לא מת" - דלכאורה צ"ל הרי בפסוק איתא "ויגוע ויאסף אל עמיו" א"כ מה הכוונה ד"לא מת"?

ונת' דכיון דענין המיתה בעולם באה מצד חטא עץ הדעת - "כיום אכלך ממנו מות תמות" - ע"ז כותב רש"י דכנוגע ליעקב "מיתה לא נאמרה בו", דהיינו דפטירתו של יעקב לא היתה מצד חטא עה"ד, ע"כ.

ועפ"ז אולי יש להעיר בפנימיות הענינים דפטירת יעקב היתה נעלית יותר מהא דאיתא בגמרא (שבת נה, ב. ב"ב יז, א), "דארבעה מתו בעטיו של נחש", דהיינו אע"פ שהיו צדיקים גמורים מ"מ נשאר בהם "איזה שמץ מזוהמת הנחש שאי אפשר להסירו מכל וכל" (ל' אדה"ז בתו"א ס"פ משפטים) אבל מצד עצמם "לא היו ראויים למות" (תו"ח שמות תכא, א),

משא"כ יעקב הי' למעלה גם מזה,

וענין המיתה אצל יעקב אולי יש לבאר ע"פ המבואר בחסידות (ראה אנה"ת חוקת ע' תתטז ואילך, ד"ה זאת התורה עט"ת) במאמר הזהר פ' שלח עה"פ "אדם כי ימות באהל", דלכאנ"ל הרי אלפיים שנה קדמה תורה לעולם, קודם חטא עה"ד, וא"כ איך נאמר בתורה "אדם כי ימות" דמזה משמע דמיתה הוא ענין המוכרח גם בלא חטא, עיי"ש בארוכה,

וראה גם לקו"ש חכ"ד ע' 132 ואיך דמבאר מ"ש האריז"ל בהספדו על הרמ"ק: וכי יהי' באיש חטא משפט מות כו' ותלית אותו על עץ כו', ומבאר שם (ע' 134): דאם וואס ביי אים איז פאראן דער ענין המיתה, איז עס בלויז מצד דעם וואס "נורא עלילה על בני אדם", וואס דער אויבערשטער האט געמאכט (ע"י עץ הדעת) דעם ענין המיתה בעולם, ובהערה 28 שם: "כאשר סיבתו "עטינו של נחש" מוכן שהו"ע לגריעותא", משא"כ כאשר המיתה הוא רק (כמו שהוא מצד הקב"ה...) עכ"ל שם,

[ויל"ע אם הביאור בלקו"ש עולה בקנה אחד עם המכואר באוה"ת וסה"מ עטר"ת שם, שוב ראיתי דבלקו"ש שם בסוף ההערה מציין לד"ה זאת התורה הנ"ל, ויל"ע בזה],

ולכללות הענין יש להעיר גם ממ"ש במשכיל לדוד כאן:
"כל צדיק דעלמא יש בו קצת זוהמא, ומעתה מקשה רש"י א"כ
למה לא נאמר ג"כ ביעקב מיתה כמו בשאר צדיקים? ומשני יעקב
אבינו לא מת, פי' שלא הי' בו שום שמץ זוהמא כלל".

הרב אהרן לייב ראסקין
- ברוקלין נ.י. -

ח ס י ד נ ת

ח. כגליון ט"ו (שיז) העירו שהמשל שהביא כ"ק אדמו"ר שליט"א במאמר ד"ה ויגש אליו יהודה ש.ז. בשם כ"ק אדמו"ר מהר"ש הובא גם בדרכי צ' ע' מ"ו,

הנבי לפרסם שקבלתי מענה מכ"ק אדמו"ר שכיט"א על שאלה זו, וזכה"ק:

"רק בשם כ"ק אדמו"ר מהר"ש (מפורש) - שזהו כעשיית כל מצוה, ושזהו פעולתה ועיקר פעולתה".

א' התמימים
- תות"ל 770 -

ט. כתורה אור פרשתנו בתחילתו (מט,א): "והנה להבין ענין ליבון הלכתא ... יש להקדים פי' וענין מלך משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול ... וזהו משובח ומפואר עדי עד ... שמו הגדול..."

הנה משי"כ "מלך משובח כו'" אינו מובן: דהרי תיבת "מלך" אינו שייכת לשאר התיבות ("משובח ומפואר כו'"),

וכמפורש בשער הכולל (פרק ו' פסוקי דזמרה סק"ה): "ה'ג"ה כו"ק [בין תיבת חי העולמים מלך לתיבת משובח צ"ל נקודה להפסיק] להורות שתיבת מלך נמשכת למעלה",

ובפרט, אשר בהביאור בהמאמר כאן, אינו מפרש (לכא') תיבת "מלך" בכלל, אלא שאר התיבות, וא"כ כמה העתיק בהמאמר תיבת "מלך",

ואוי"ל שתיבת "מלך" כאן הוא פירוש (בכלל) על מי קאי התיבות "משובח ומפואר כו'" (משא"כ בהסידור שכבר הזכיר

"מכר" לפני"ז).

הרב לוי גאלדשטיין

- ברוקלין נ.י. -

ל. בד"ה יהודה אתה יודוך אחיך דש.ז. מבאר דענינו ועבודתו של לוי (הבא- לאחר העבודה דראובן (ראי'), ושמעון (שמיעה) עי"ש) דלוי הוא ע"ש הפעם ילוח אישי אלי שהוא מלשון חיבור והתאחדות, דענינו בעבודת ה' הוא מה שע"י מעשה המצוות, מצוות מלשון צוותא וחיבור, נעשה האדם חד עם עצומ"ה, ויש לבאר קשר הענינים, מה שענין זה בא דוקא לאחר העבודה בקו האהבה (ראובן) וקו היראה (שמעון), כי מכיון שהאהבה היא שרש ויסוד כל רמ"ח מ"ע, והיראה היא שרש ויסוד כל שס"ה מל"ת - כללות ענין סור מרע ועשה טוב, שזה כולל כללות כל המצוות, לפיכך באים ע"י הקדמת אהו"י לבחי' ילוח אישי אלי קיום המצוות מלשון צוותא וחיבור, והיא המדה הג' הבאה ע"י התכללות ב' המדות שלפני'.

והיינו שבחי' לוי היא מה שע"י מעשה המצוות (מל' צוותא וחיבור) נעשה חד עם עצומ"ה.

וזהו עיר שבד"ה זה שבתו"א מבאר שהחיבור עם הקב"ה נעשה ע"י התורה שזהו ענין ילוח אישי אליו"ל: בחי' ילוח אישי אלי היינו מה שאומרים באמו"צ הדבר הזה היא התורה ששרשה מאד נעלה אלא שנחלבה בדברים גשמיים ... ע"י עסק התורה יכול להמשיך אא"ס ב"ה ממש למטה על נפשו, ... וזהו ילוח אישי אלי שיוּרד ונמשך אא"ס ב"ה מלמעלה למטה ... להיות המשכת אור א"ס ב"ה שורה ומתגלה באור תורה.

וכ"ה בד"ה יהודה אתה תשל"ח: ובחי' לוי על שם ילוח אישי אלי הוא מה שאחר ק"ש אומרים אמת ויציב ... הדבר הזה קאי על התורה כי ע"י התורה נעשה ילוח אישי אלי ... כי ע"י אורייתא ישראל וקוב"ה כולא חד וזהו"ע ילוח אישי אלי, כי ע"י התורה נעשה חיבור עם אישי זה הקב"ה, עד שישראל וקוב"ה כולא חד, גזהו מה שבחי' לוי הו"ע אמת ויציב כו' הדבר הזה שקאי על התורה.

יהונתן דוד רייזניץ

- תלמיד בישיבה -

יא. בד"ה יהודה אתה מש"פ ויחי ש.ז. כתב נז"ל: ... ואח"כ בא לוי ע"ש הפעם ילוח אישי אלי, שהוא מלשון חיבור והתאחדות, דענינו בעבודת ה' הוא מה שע"י מעשה המצוות, מצוות מלשון צוותא וחיבור, נעשה האדם חד עם עצומ"ה ית' ...

וזהו מ"ש ילוח אישי דוקא, דאישי פירוש אש שלי דקאי על אש שלמטה ואש שלמעלה, ב' המדות דאהבה ויראה, ומשניהם יחד בא ענין ילוח אישי אלי". ... עכ"ל, דמזה נראה דהדיק של ילוח אישי שהוא אש שלי הוא בנוגע לדרגתו של לוי.

ויש להעיר דבד"ה זה בתו"א (שע"ז מיוסד ד"ה הנ"ל) וכן בכו"כ דרושי רבותינו נשיאינו (וכדלק') נאמר דיוק זה של אישי פי' אש שלי בנוגע לדרגתו של ראובן דוקא ולא לוי? וגם על פסוק אחר?

וז"ל בתו"א (מה, ב,)... וזהו כי ראה ה' בעניי פי' שע"י עניי ומרודי הוא מרירות הנפש שבאתעדל'ת נמשך להיות אתעדל'ת וכמים הפנים כו' יתרון האור בבחי' ראי' מלמלמ"ט כי יאהבני בבחי' אישי דהיינו כמ"ש כיום ההוא תקראי לי אישי, ופי' אישי אש שלי ממש והיינו התשוקה שממטה למעלה בחי' ואל אישך תשוקתך שהוא האש שלי, תהי' בבחי' התכללות באו"א ב"ה ממש עד שהוא הוא יהי' אישי אש שלי ממש כי וימינו תחבקני בבחי' חבוק והתכללות להיות גילוי או"א ב"ה ממש על נפשי בתשוקה זו, ונהנה זהו ענין ראובן ... עכ"ל עיי"ש, ובנוגע לבחי' לוי - ילוח אישי - אינו מזכיר הענין דאש שלי (עיי"ש בסו"ע ב' ואילך).

וכ"ה באות"ת כראשית כרך ה' ע' תתקצח, ב, וכרך ו' ע' תתשלט, א, ועד"ז בד"ה יהודה אתה תר"פ - בסה"מ תר"פ סו"ע ריח-ט.

י.ו.

- תות"ל 770 -

יב. לאחר שראיתי שכתבו בכמה גליונות מהע' התמי' ואנ"ש ביאורים בהטעם דת"ר נ"ח בש"א פוחת והולך נגד פרי החג בה"א מוסיף והולך מעלין בקודש ואין מורידין ורצו לתווך ביאורים וכו' אכ' להלן ביאור יסוד המח' - שלכאו' עפ"י נגלה תמוה קצת האידך ב"ש חולקים, וראה ביאור כ"ק אדמו"ר שליט"א בלקו"ש ח"כ שיחת חנוכה ועיי"ש תי' המהרש"א - שמשמע מהמבואר בדא"ח ובפרט בד"ה ת"ר נ"ח תקע"א (הנחות הר"פ ז"ל) יובן הנ"ל היטב ואדרבה שב"ש בכלל אינם חולקים כלל על הסברא דמעלין בקודש, וכדלהלן:

מבואר בלקו"ש ח"ו שיחה ב' פרי' בא שב"ש שרשם מגבורות וב"ה שרשם מחסדים, ולכן ב"ש בכלל מחמידים וב"ה מקילים גבורות ז"ע ההעלם וחסדים ז"ע הגילוי ועיי"ש (ומה שמצינו לפעמים לא כן ה"ז משום אחליפו דוכתייהו כמבואר בד"ה נשא תערי"ב פי"ג).

והנה ידוע ההפרש שבין או"י ואו"ח שזהו ע"ד ההפרש בין גילוי והעלם, שאו"י ז"ע הגילוי ואו"ח ז"ע ההעלם, והביאור הוא ע"ד המבואר באריכות בד"ה וידעת (מסקוה) תרנ"ז שאו"י פי' שהוא מתקרב לנקודת ההשכלה בדרך ישר, ועולה עילוי אחר עילוי בסדר והדרגה טו"ד, משא"כ או"ח פי' שעולים שלא כסדר והדרגה למע' מטו"ד ע"ד שמפלפל בהשכלה בקושיות ותירוצים וע"י השקו"ט מתקשה ההשכלה אצלו ביותר, עד שע"י הקושיות יבא לאור מסויים שיאיר לו היטב את כל ההשכלה, ואור ההשכלה יהי' גלוי לפניו בטוב שהוא הגישה שלמע' מסדר ההשתלשלות, וע"ד המבואר בד"ה ת"ר נ"ח הנ"ל ההפרש בין אספקלריא המאירה ואספקלריא שאינה מאירה שזהו ע"ד או"י ואו"ח, ויש לקשר זאת עמש"כ בכ"מ בדא"ח אשר דוקא בכח הגדול מתבטא כח העצם, וע"ד מש"כ בדא"ח שהענין שביכולתו שלא להאיר ה"ז נקודה יותר נעלה מהענין שביכולתו להאיר, ואכמ"ל בזה, שזהו בכלל ההפרש דחו"ג בשרשם.

ועם נקודה הנ"ל יוכן בד"א ביאור ההפרש אשר בזמן הגלות ההלכה הוא כב"ה דאעפ"י שאינה נרגש עתה הגילוי אור ה"ז מצד עה"ר, אבל לצדיקים גדולים מתגלה (וע"ד מש"כ בסה"מ תרס"ו ע' י"ד), אמנם לע"ל יהי' גילוי העצמות שזהו בחי' העלם העצמי (שבעלה יותר מבחי' גילוי וע"ד הנ"ל), דהנה או"י ה"ה בבחי' מדה וגבול הגם שזהו גילוי או"ח כ"ה אמנם כמבואר בדא"ח שאו"ח מוגבל בזה שהוא בל"ג וא"ס משא"כ העצם ה"ה הבל"ג האמיתי כמ"ש בעכוה"ק ועי' בד"ה ואברהם זקן תרס"ו בענין הנ"ל שזהו בחי' העלם העצמי דכל ברכאן נפקי מתמן והגילויים הם בבחי' בל"ג דלא פסק מימיו לעלמין וכו', ויש עוד להאריך בזה הרבה ואכ"מ, ולכן לע"ל יהי' ההלכה ככ"ש כיון שמצד נשמתם ששרשם מהגבורות ענין ההעלם, נתבע עבודה נעלית יותר. שזהו או"ח שאין אנו כלים לזה עכשיו וזה יתגלה לע"ל בחי' העלם העצמי וכו', משא"כ נשמתם דב"ה ששרשם מהחסדים שהוא העבודה דטו"ד הנה עכשיו ההלכה כמותו, ולכן כה"א מעלין בקודש ואין מורידין ע"ש משל מנקודת אור ההשכלה הנ"ל בסדר והדרגה, משא"כ בש"א פוחת והולך נגד פרי החג שדוקא ע"י שבא להעלם ה"ה הנותנת שהוא עבודה נעלית יותר כעין המשל הנ"ל שע"י שהוא מפלפל בקושיות ותירוצים ה"ה בא לאור ההשכלה האמיתי ועד"ז הוא בנ"ח ע"י שכיום א' הי' לו שמונה נרות (ע"ד בהשכלה שהי' לו, אמנם זה לא האיר אצלו בטוב, כמו"כ נ"ח יום א' אין המצוה מאיר עדיין אצלו בשלימות), וזכיום ח' מדליק נר א' (ע"ד שבא השקו"ט להעלם ושם נגלה לו ההשכלה האמיתי) שאז מאיר אצלו המצוה דנ"ח בשלימות.

וא"כ יוצא מכהנ"ל שבאמת ב"ש אינם חולקים על הסברה
דמעלין בקודש ואדרבה סברת פרי החג ה"ה עבודה נעלית יותר
כנ"ל שההלכה יהי' כמותו לע"ל ועי' סה"מ תערי"ב ח"ב א'רפ"ז.

וזהו בד"א יסוד המח' בת"ר נ"ח שמשמע לפענ"ד מד"ה
ת"ר נ"ח חפ"א ומלקו"ש ח"ו הנ"ל ועוצ"ע בזה ותן לחכם
ויחכם

פנחס אברהם מליערס
- תנת"ל 770 -

נ ג ל ה

יג. בגליון טו (שי"ז) הקשה הרב וו, רוזוונבלום על מ"ש
ברש"י (מקץ מא, יא,) ד"ה איש כפתרון חלומו: "חלום הראוי
לפתרון שפתר לו ודומה לו" דצריך להבין שהרי בסוף פ' וישב
יש פרש"י בד"ה כזה ממש והוא שם (מ,ה): "כל אחד חלם חלום
הדומה לפתרון העתיד לבא עליהם", וא"כ למה חוזר רש"י כאן
על אותו ענין ממש, ועוד שמשנה כאן ממה שפירש התם: כאן
כותב רש"י לפתרון שפתר לו" ושם "לפתרון העתיד לבא עליהם"
(דהיינו שעתיד להתקיים בהם) יעוי"ש"ב.

והנה מה שרש"י בפ' וישב לא פירש "לפתרון שעתיד
(יוסף) לפתור להם" עיין בגור ארי' שם שפי' שלא יתכן לומר
שחלם חלום הדומה לפתרון שנפתר לו כי אין החלום דומה
לפתרון שנפתר לו כ"א אדרבא הפתרון שנפתר לו דומה להחלום
ולכן מוכרח לפרש "חלום הדומה לפתרון העתיד לבוא עליהם"
להתקיים בהם.

ולפ"ז בהכרח לפרש דמ"ש רש"י בפ' מקץ "לפתרון שנפתר לו"
(כך הוא לשון רש"י ולא כמו שהעתיק הרב הנ"ל "שפתר לו")
אין כוונתו לפתרון שפתר לו יוסף (כי אם כן הי' כותב
"שפתר" ולא "שנפתר") כ"א לפתרון שנתקיים בו.

וזהו הטעם להשינויים בין לשון רש"י בפ' וישב ללשון
רש"י בפ' מקץ דבפ' וישב עדיין לא נתקיים להם הפתרון ולכן
צריך רש"י להאריך בלשוננו "העתיד לבא עליהם" משא"כ בפ'
מקץ שכבר נתקיים בהם הפתרון אפשר לקצר ולומר "שנפתר לו"
ודו"ק,

(ועדיין צ"ע למה כאן כותב בלשון יחיד "שנפתר לו"
ודומה לו" משא"כ בפ' וישב כתוב בלשון רבים "הדומה לפתרון
העתיד לבא עליהם" ועייג"כ מה שהק' עוד בגליון יג (רסז)
אות ה').

יוסף יצחק קעלער
- תלמיד בישיבה -

יד. במס' כתובות דף י"ח ע"ב וז"ל ת"ר אין נאמנים לפוסלו דברי ר"מ וחכ"א נאמנים בשלמא לרבנן כי טעמיהו שהפה שאסר הוא הפה שהתיר, אלא לר"מ מאי טעמא בשלמא פסולי עדות מלוה גופי' מעיקרא מידק דייק ומחתם, קטנים כדרשב"ל דאמר ר"ל חזקה אין העדים חותמין על השטר אא"כ נעשה בגדול, אלא אנוסים מ"ט לא עכ"ל - והקשה בתוס' ד"ה חזקה אין כו' הכא משמע דלא אמרינן כמקום חזקה ולרבנן אמרינן, וצ"ע דבעיא הוא בפרק קמא דכ"ב ולא אפשטא גבי תבע אחר זמנו ואמר ליה פרעתין תוך זמנו עכ"ל.

ולכאורה אין יכולים לומר דהמחלוקת תלוי באם מיגו במקום חזקה מועיל או לא הא כיון דכאן אין יודעים החזקה אלא מפייהם דכלי קיום אפ"ל דלא הי' כאן הלוואה כלל, נמצא דכל החזקה דמידק דייק בא רק מפייהם. (לכה"פ לטענת מזוייף) וא"כ הוי מיגו בעיקר החזקה ומכאור בקרני ראם לעיל גבי סוגיא דומודה ר' יהושע, דכאופן כזה כ"ע לא פליגי דאמרינן מיגו נגד החזקה? וצ"ע.

הת' מנחם מענדל שם טוב
- תלמיד בישיבה -

ר מ ב " ס

טו. כ"ק אדמו"ר שליט"א הזכיר כמ"פ וכן לאחרונה בהתוועדות זאת חנוכה - שרק בנוגע למספר הפרקים ביד החזקה שינה הרמב"ם להוסיף ולגרוע, (ויעיד ע"ז השינויים שרואים בכתב ידו) ולא בנוגע להלכות שהם דוקא פ"ג הלכות, (וזה לעומת פ"ג חולאים שמונה הגמרא).

ויש להעיר לכאורה מהל' "שאלה ופקדון" שכנראה מתחילה סבר הרמב"ם לכתוב הל' שאלה לחוד והל' פקדון לחוד, וכמו שרואים ב(צילום) גוף כתב ידו שכתחילה כתב כראש הפרק ובראש העמוד באותיות גדולות: "הלכות שאלה" ומתחתן: "מצות עשה אחת והיא דין השואל וביאור מצוה זו בפרקים אלו", וכששינה דעתו - הוסיף לכתורת העליונה באותיות רגילות, "ופקדון" והעביר קו על המילים "מצות עשה אחת והיא..." וכתב: "שתי מצות עשה א. דין השואל ב. דין שומר חנם וביאור מצות אלו בפרקים אלו".

(צילום כ"י הרמב"ם נמצא ברמב"ם הוצאת שולזינגר נ. י. תש"ז וראה שם בהערות המו"ל),

ולהעיר גם שהרמב"ם בחיבורו מציין להלכות אלו כנפרד, ראה הל' חובל ומזיק סוף פ"ז: "כמו שיתבאר בענין הפקדון" והל' שבועות פ"ח ה"ט "כמו שיתבאר בהל' שאילה" וזה קצת ראייה שהרמב"ם מתחלה סבר לכותבן לחוד ואח"כ (במהדו"ב או

ג' (?) שינה דעתו וכתבן ביחד,

(ראה ספר הרמב"ם להגאונים מאיך חבצלת ירושלים - נ.י.
תשכ"ז ע' 73 והערות 32, 33),

וא"כ הרי גם מספר פ"ג הלכות שבספר נשתנו, וצ"ע,
והעיר שבנוגע לכמה הלכות שהרמב"ם חיברם ביחד צריך ביאור
למה חיברם ומה הקשר ביניהם ראה שיחת כ"ק אדמו"ר שליט"א
עשרה בטבת ה'תשמ"ה (הל' גזילה ואבידה), ספר התוועדות
תשמ"ב ח"ב ע' 612 (הל' חנוכה ופורים) ואכ"מ.

הרב שלמה יוסף זאנענפעלד
-ברוקלין נ.י. -

ש ו ת

טז. בנוגע לכ"ד טבת וסגולתו, הנה מלבד המבואר בגמרא (ב"ב
קטו, ב... ועיין מגילת תענית כד שבט) ע"ד מה שארע ביום זה
שקבעוהו יו"ט וכו' - כדאי להעיר על עוד ענין בזה:

בכו"כ שיחות נתבארה מעלת יום ז' חשון שע"פ דין נק'
סיום ה"רגל" לענין פריעת חוב לפי שע"ד אז עסקין בעניני
הרגל, כמבואר בש"י חו"מ סמ"ג סקמ"ז, ורק לאחריו (מח'
חשון) נק' "אחרי הרגל",

והנה אף שכן פסק הש"י שם מ"מ הביא שם גם דעת הר"ן
(ועוד ראשונים) דגדר "אחר חג הסוכות" יש לו ג' חדשים,
והמחשב ג' חדשים ממוצאי חג הסוכות ימצא - שזהו יום כ"ג
טבת, ונמצא שהתחלת הזמן דאחרי הרגל הוא כ"ד טבת, ובאתי
להעיר,

א' מאנ"ש
- ברוקלין נ.י. -

יז. המשך מגליון יב (שיד):

באגרות קודש כ"ק אדמו"ר מהרי"צ ח"א מכתב א:
"אלול תרנח, נצטויתי לכתוב לתלמידי זעמבין, הנני
להציע לפניכם (לא מפי עצמי) שהבחורים (מפורט שמותיהם)
יאכלו כולם במקום א' אצל ידידנו ר'... היינו שהנ"ל יקח
כל הדברים " וכו' ראה שם המשך,

ובהערה מעיר המהדיר: (כך בהעתק שלפני) שני בעלי
אכסניות היו בזעמבין ר' ישראל לייב קליאנסקי ור' לייב
חפץ, ראה קטעי יומן של אדמו"ר ריז"צ נ"ע ל"ח סיון תרנ"ח,
שבהעתק המכתב חסר שמו של בעל האכסניא, ויש בזה ספק כי ב'

אכסניות היו באותו זמן,

והספק מתברר בתולדות התמימים (פרק ח') ונעתיק לשונו: ועפ"י השגחה העליונה נקרה בעת ההיא בליובאוויטש א' מנכבדי דיירי עיר זעמבין, אשר דוחק הפרנסה הציק לו, ויציע בקשתו שיאכלו התלמידים בביתו והוא יבשל ויכין כל הדרוש להם ויקבל בעד זה שכר קצוב חשי ויתפרנס מזה, וייטב הדבר בעיני אדמו"ר שליט"א, ויקרא לבנו המנהל שי' ויצוה לכתב להתלמידים בזעמבין בשמו את הדברים אשר שם בפיו אות באות,

וזה דבר המכתב:

הנני להציע לפניכם (לא מפני עצמי) שהבחורים יאכלו כלם אצל ר' ל.ח. היינו שר"ל הנ"ל יקח כו', ע"כ העתק מתולדת התמימים, ומתברר לפי"ז שהכוונה הוא לר' לייב חפץ*, וכאן המקום להעיר על כמה מכתבים מכ"ק אדמו"ר מוהריי"צ שלא נדפסו באגרות קודש (ונעתיקו בתולדת התמימים),

(1) פרק כ"ד מעתיק: "וזאת אשר כתב אז המנהל לא' מידידיו במכתב פרטי "תגובה למה שנתפרסם אז - שנת תר"ס - "מאמר מלא שטנה בשפת רוסיא במכה"ע וואסחאד תוכנו היה להשפיל את הישיבה ולומדיה",

(2) שם פרק כו-משנת תרסא-"עלה על דעתו להציע לפני הגביר הנדיב הר"ר חיים ישעאי ברכין ז"ל, כי יכין מקום רחב ידים ללמוד בו התלמידים על חשבוננו" ומעתיק מכתב ההצעה,

(3) שם פרק כח (כת ארבעה עמודים גדולים) מעתיק מכתב ארוך - משנת תרס"א - על דבר המשכילים בימים ההם "קמו נועדו על מפעלנו להרס יסודותיו ומרכבים לדבר ולכתב עליו שטנה ומעצרים בעד הנדיבים בעם וכו'".

(4) ב"די אידישע היים" כסלו תשל"ה מס' 3 (62) ע' 19 יש צילום אגרת לר' ישראל דזייקאבסאן "יו"ד סינן תרצ"א ריגא" - המכתב הוא המשך לאגרת תקכ"ט באג"ק ח"ב (ע' שלז) "יג ניסן תרצא ריגא".

במכתב שם נזכר גם מכתב אליהם (צעירי אגודת ישראל) "ובמקשה למסרו אליהם" וכנראה שלא הגיע לידינו.

הרב זלמן בערנשטיין.
- ברוקלין נ.י. -

(*) באגרת האחרונה באג"ק ח"ב (ד' תרל"ח - ע' ער) נדפס

יח. יצוין כאן מאמרים של כ"ק אדה"ז שידוע עליהם שנאמרו (או נרשמו) קרוב לזמן הסתלקותו:

(א) ד"ה איהו וחיוהי - אגה"ק ס"כ (ראה דרמ"צ קע, א, ובלקו"ש חט"ז (ע' 41) נתבאר בארוכה שזיכות מאמר זה להסתלקות (ב) הרשימה "נפש השפילה (אגרות קודש אדה"ז ע' קנא (וש"נ) ונתבאר בארוכה בלקו"ש שם).

(ג) לקו"ת נצבים נג, ג: "הטעם שאו' על שם אלקים אלקינו משא"כ בכל השמות, והתירוץ ... אמר לפני הסתלקותו שכך חלם לו בחלום אז ואמר שהתירוץ פשוט והקושיא טוב כו" (ועיין בהמ"מ ללקו"ת - הוצאת ה'תשד"מ).

(ד) בהתמים (חוברת ג' ע' ז') נדפסה רשימה גוכי"ק אדהצ"צ "שמעתי מפה ק' כאזמו"ר ג"ע בפיענא כמדומה לי כיום ועש"ק שלפני הסתלקותו" [בשם ר"א המלאך - החסידות שנתחדש ממלחמת ז' השנים ועי' ביאור תורה זו בלקו"ש ח"כ פ' ויצא].

(ה) באוה"ת ש"ש ע' א' תקמו: בענין תפילה ותורה שפעמים אמרו ולואי שיתפלל אדם כל היום כולו ופעמים אמרו ות"ת כנגד כולם, עיין בד"ה קדש ישראל [לקו"ת ס"פ פינחס] דע"י תפלה נמשך הרצון אלקי שבנפש ומתפשט בגוף משא"כ מקודם הנשמה באפו, ובבוקר דר"ס דצ"ג ע"כ [נדפס בס' מאמרים הקצרים ע' שב] נתבאר שהרצון זהו כתר שבנשמה, ועיין מזה ג"כ בדרוש

מכתב אל קבוצת יהודי מרמוש להתישבות בא"י ת"ו כותב שמכתבם נכון הגיעני ושמחתי מאד לשמוע ממצבם הגשמי - השם ירחם - " קריאת משפט זה מעורר פליאה ש"שמחתי מאד" לשמוע ממצבם הגשמי הלא טוב!?

והנה כבר העירו (ט, מעלעל ב"כפר חב"ד" (וראה בארוכה המחנה החרדי גליון 252/53 מר-חשוון תשמ"ו ע' 8) שמכתב זה נתפרסם בעתון "ההד" משנת תרצ"ג, ועל פיו יש להשלים מה שנחסר מפני הדומות:

"ושמחתי מאד לשמוע ממצבם [הרוחני אשר הוא טוב מאד, אבל לאירך גיסא הנבי מצטער מאד ממצבם] הגשמי - השם ירחם - "

(*) מפני סיבות טכניות, לא נדפס בפנים ההערה ועם הכותב הנכבד הסליחה.

המערכת

האחרון שאמר בכפר פיענא, ושם חילק ג"כ שהתפילה היא סולם מוצב כו', והתורה היא מלמעלמ"ט, ע"כ [וצ"ע על איזה דרוש קאי, ויל"ע אם הכוונה לד"ה לה"ע נפש האלקית - באוה"ת בראשית כרך א' תתרכב, רע"ב],

(ו) בדרמ"צ צ, א: וכמו ששמעתי מפיו הקדוש של מוריננו ורבינו נ"ע בכפר פיענא בימים שלפני הסתלקותו בטבת תקע"ג על ענין האכילה בשבת ... ע"פ צדיק אוכל לשובע נפשו

(ז) בספר החקירה נ, א: והאריז"ל והבעש"ט והה"מ שראו מסוף העולם עד סופו, כאשר שמעתי מרבינו ז"ל לפני הסתלקותו, שכנו ר"א ה"י בא אליו מחוואסטעוו לראוונע בעש"ק וכלום א' ה"י נוסע לביתו וה"י הה"מ מלווה אותו ע"י דאינה מביתו עד כביסתו לביתו בחוואסטעוו.

הרב אלי' מטוסוב
- ברוקלין נ.י. -

ה ל י ו ם

יט. ה' חנוכה: "די עבירות פון די אידען (אין דער צייט פון די יונים) זייגען גענוען: דאס חבר'ן זיך מיט די יונים, לערנען זייער קולטור, חילול שבת ומועד, עסען טריפות ניט היטען די אידשע טהרה, די שטראף צוה איז געוון דער גייסטיגער חורבן פון בית המקדש, הריגה און שקלאפעריי אין גלות, דורך תשובה און מסירת נפש איז געקומען די גרויסע ג'טליכע וואונדער ישועה, דער נס חנוכה".

ויש להעיר שביום זה הוא ה' נרות כנגד ה' חומשי תורה שנקראת אור והיינו תוכן הפתגם כללות ענין התורה (ועיקרי התורה) ועד יום זה כבר נדלקו ט"ו נרות (בסך הכל) והיינו ענין שם י"ה ויש להעיר בזה בכללות כו' שהעבירות המנויים לעיל הם פגמים בשם י"ה.

חבר'ן זיך מיט די יונים: יונים הוא חכ' דקליפה (כמבואר בדרושי חנוכה) וחכ' דקליפה הוא ענין שכ מדין מדון ומריבה (מחלוקת) כמבואר בדרושים ר"פ יתרו, היפך מתרין ריעין (חברים - המעתיק) דלא מתפרשן (יחוד י"ה).

לערנען זייער קולטור: היינו חכמה דקליפה (ראה תניא פ"ח ובכ"מ) חילול שבת (שבת, חכמה, קדש מלה בגרמי') מועד (שייך ליו"ט - ענין הבינה וכמבואר בהמשך וככה ובכ"מ).

עסען טריפות: ל"ל בהקדם מ"ש הטריפני לכס חוקי וכמבואר בקו"ת היינו השפעה גשמית הנמשכת בראש השנה, והרי ההשפעה בעולמות נמשך ע"י ספ"י החכמה שבאותו העולם ובאמצעות ספ"י הבינה, ועל ידם נמשך בכל העולמות,

אידישער טהרה (היינו זכו שכינה שרוי' ביניהם והיינו שם י"ה), והעונש ע"ז נגע בביהמ"ק שנקרא לבנון (והיינו חכמה ובינה - ראה היום יום כד אדר א) וענינו "כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו" (חכמה ובינה וכתר - נת' בסה"מ פר"ת, ע' קפד) והתיקון (וההשלמה בזה) הוא ע"י תשובה ומס"נ שתשובה - הוא מילוי כל הפגמים והוא ע"י ספ"י הכתר מס"נ: - פועל יחוד או"א (והיינו חכמה ובינה - י"ה) והיינו ששניהם פועלים שלימות ויחוד י"ה ע"י ההמשכה מלמעלה מהם,

ובכללות יש להעיר ע"ד הרמז שכולם מרומזים בסדרות וישב - מקץ, ראה פירש"י וישב לז, ב: הי' מגיד לאביו שהיו אוכלין אבר מן החי ומזלזלין בבני השפחות לקרותן עבדים וחשודים על העריות ... עכ"ל וישב לז, לג: טרף טרף יוסף, וכן במקץ (והיינו ששניהם יש להם קשר לחנוכה ע"פ הקביעות בכל השנים), וראה מקץ מג, טז: וטבח טבח והכן וכמבואר במדרש שזהו ענין השבת,

ויש להעיר עוד: מ"ש כאן שהי' "החורבן דביהמ"ק הריגה און שקלאפעריי אין גלות", שזהו בתור עונש על מה שלא שמרו ענינים הנ"ל,

ויש להעיר מילקוט לך לך ס"ס עז: ר"ש כ"ר אבא בשם ר' יוחנן אמר ד' דברים הראה לו (לאברהם אבינו - המעתיק) גיהנם ומלכות ומתן תורה וביהמ"ק, א"ל כל זמן שבניד יהו עוסקין כשתים הן ניצולין משתים פרשו משתים הן נדונין כשתים,

ויש להעיר שהיינו הד' דברים בהפתגם (עכ"פ דין הד' דברים): הריגה (גיהנם) שקלאפעריי (מלכיות) הפרטים בהפתגם (מתן תורה) וחורבן ביהמ"ק (היינו ביהמ"ק),

"דורך תשובה ומס"נ באה הישועה": יש לומר עפ"ש בריש אגה"ת שתשובה ענינו השלמה למ"ע, משא"כ למל"ת אז תשובה תולה ויוהכ"פ מכפר והיינו עבודת יוהכ"פ שהוא כעין מס"נ וכמבואר בדא"ח שעבודת ר"ה ויוהכ"פ הוא בעצם הנשמה ודוקא ע"ז נשלמו הפגמים ובה הישועה דער בס חנוכה: והיינו לא רק מדה כנגד מדה באופן מוגבל כ"א ע"י תשובה ומס"נ (נהינינו הרמה בעבודתם מצד עצם נשמתם) נגרם ונמשך ע"ז (הרמה) נס חנוכה.

הרב מיכאל אהרן זעליגזאן
- ברקלין נ.י. -

כ. * בלקו"ש דשבת זו מבאר אודות כשנולד משה נתמלא הבית כולו אורה דזהו מצד נשמת משה שענינה היא תורה, ותורה היא תורה אור, ומצד זה יש בו ענין הנצחיות בלי שום שינויים מצד עצם נשמתו מיד כשנולד, גם לפני שהתחיל עבודתו בפועל, עיי"ש בארוכה,

ויש להעיר מלקו"ש חכ"א פ' לצוה (א) דמבאר בארוכה דהתאחדות דמשה עם ישראל נעלה יותר מהתאחדותו עם התורה עיי"ש בארוכה דלכן אמר מחנני נא מספרך אשר כתבת כו' (ע' 176) ולכאורה דרוש ביאור, דכיון דבלקו"ש דש.ז. נתבאר דעצם נשמתו הו"ע התורה ושזה פועל באופן נצחי, א"כ איך אפ"ל דהתאחדותו עם ישראל הוא נעלה יותר מהתאחדותו עם התורה, דלכאורה לפי"ז כא שייך כחלק כלל מהתאחדות דמשה עם התורה.

(ב) בלקו"ש פ' ויחי (סעי' ג') כתב וז"ל: וע"ד ווי דאס איז בנוגע יששכר און זבולון, ווי רש"י יברענגט בפירושו: "שה' זבולון עוסק בפרקמטיא וממציא מזון לשבט יששכר והם עוסקים בתורה", ובמילא - איז יששכר מקבל דעם מזון פון זבולון, און זבולון האט א חלק אין דעם לימוד התורה פון יששכר (לא שבעצמו לומד) עכ"ל, ובהערה 16 מציין לרש"י ברכה לג, יח,

אבל יש להעיר מרש"י ברכה לג, יט עה"פ כי שפע זמנים יינקו: "יששכר וזבולון ויהא להם פנאי לעסוק בתורה", משמע דגם זבולון עוסק בתורה.

הרב יוסף גינזבורג
- ברוקלין נ.י. -

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת ר' פרץ

בן הר"ר יהודה לייב ע"ה

מאצקין

נפטר בש"ק פ' שמות, כ"א טבת ה'תשמ"ב

נדפס ע"י בנו

הרה"ת ר' יוסף יצחק ומשמחתו

מאצקין